

Nr 112.

Ankom till riksdagens kansli den 19 april 1940 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statens utrymningskommission m. m.

(3:e avd.)

I propositionen nr 158 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden den 8 mars 1940, föreslagit riksdagen att under femte huvudtiteln anvisa

I) å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40:

dels till Statens utrymningskommission: Avlöningar ett förslagsanslag av 60,000 kronor;

dels ock till Statens utrymningskommission: Omkostnader ett förslagsanslag av 15,000 kronor;

II) å riksstaten för budgetåret 1940/41:

dels till Statens utrymningskommission: Avlöningar ett förslagsanslag av 150,000 kronor;

dels ock till Statens utrymningskommission: Omkostnader ett förslagsanslag av 50,000 kronor.

Statens utrymningskommission. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 januari 1940 har chefen för socialdepartementet tillkallat en kommission om sju ledamöter med uppdrag att planlägga och centralt förbereda åtgärder för bortflyttning av civilbefolkning från särskilt hotade luftskyddsorter i händelse av krig eller krigsfara. Denna kommission — benämnd statens utrymningskommission — skulle bland annat hava att öva tillsyn över 1) registreringen av utrymningsklientelet på utrymningsorterna, 2) de lokala transportförberedelserna på utrymningsorterna och över huvud taget förberedelserna därstädes för bortflyttningens ändamålsenliga verkställande och 3) inventering, inredning och utrustning av inkvarteringsutrymmen på inkvarteringsorterna jämte övriga åtgärder för de bortflyttades mottagning därstädes. Kommissionen skulle tillika förbereda de statliga åtgärder, som kunde anses nödvändiga för mottagandet av en mera omfattande flyktingsinvasion.

Kommissionen skulle, i den mån den funne erforderligt, samarbeta med luftskyddsinspektionen, försvarsstaben, skolöverstyrelsen, socialstyrelsen, medicinalstyrelsen, järnvägsstyrelsen, statens arbetsmarknadskommission, statens livsmedelskommission, statens transportkommission samt frivilliga organisationer av olika slag. Vid kommissionens sida har ställts en råd-

givande nämnd, sammansatt av representanter för olika verksamhetsgrenar, som beröra kommissionens arbete. Till dess förfogande stå vidare en kanslichef, en sekreterare, annan kanslipersonal och experter.

I en av Kungl. Maj:t den 8 mars 1940 framlagd proposition, nr 148, med förslag till förordning om utrymningshjälp m. m. förutsättes, att ifrågakvarande kommission skall handhava den centrala ledningen och övervakningen av frågor om utrymningshjälp samt om vidtagande av nödiga förberedande åtgärder för densamma, medan de lokala åtgärderna med avseende å utrymningshjälpens förberedande och handhavande skola ombesörjas i utrymningskommun av dem, som utöva ledningen av luftskyddet inom kommunen, och i inkvarteringskommun av inkvarteringsnämnd enligt vad därom särskilt stadgas.

Kostnaderna för kommissionens verksamhet, vilka hittills bestritts från femte huvudtitelns kommittéanslag, hava av *kommissionen* för tiden 1 mars—30 juni 1940 uppskattats till omkring 10,000 kronor för månad, därav 7,500 kronor för avlöningar och 2,500 kronor för omkostnader. I förstnämnda belopp ingå emellertid icke kostnader för avlöning till ordföranden, kanslichefen och sekreteraren, ej heller ersättningar till kommissionens andra ledamöter än ordföranden, till ledamöter i den rådgivande nämnden eller till av kommissionen anlitade experter.

Med avseende å kostnaderna för kommissionens verksamhet under nästa budgetår utgår kommissionen från att verksamheten skall komma att i huvudsak inskränka sig till fortsatt planläggning och att kommissionen endast i mindre grad skall behöva taga befattning med inkvartering av flyktingar. Kommissionen anser sig även med dessa utgångspunkter böra räkna med att kostnaderna för kommissionens kansli skola, för månad räknat, bliva något högre än för innevarande budgetår. Under angivna förutsättningar har kommissionen uppskattat utgifterna för kommissionen under nästa budgetår till 200,000 kronor.

Departementschefen föreslår, att för bestridandet av hithörande kostnader uppföras två särskilda förslagsanslag under femte huvudtiteln, ett för avlöningar och ett för omkostnader. Anslag för ifrågakvarande ändamål förutsättas anvisade redan å tilläggsstat för innevarande budgetår, varifrån skulle bestridas även de utgifter för kommissionens verksamhet, som enligt för närvarande gällande bestämmelser gäldats eller komma att gäldas från femte huvudtitelns anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga.

Beträffande storleken av dessa anslag yttrar departementschefen:

Vad härefter angår frågan om storleken av de anslag, som erfordras för innevarande budgetår, synas mig desamma böra uppskattas med utgångspunkt från de av utrymningskommissionen framlagda beräkningarna. Dessa beräkningar äro emellertid — såsom framgår av det anförda — icke fullständiga. De sammanlagda kostnaderna för avlöningar till kommissionens ordförande och övriga ledamöter, till kommissionens tjänstemän och experter samt till ledamöter av den vid kommissionens sida ställda rådgivande nämnden torde för tiden 1 mars—30 juni 1940 kunna beräknas till omkring 12,500 kronor för månad eller tillhoppa för nämnda tid till 50,000 kronor. Då härtill böra läggas avlöningskostnaderna för kommissionen under tiden före den 1 mars 1940, torde avlöningsanslaget för löpande budgetår böra upptagas till 60,000 kronor.

Kommissionens omkostnader för tiden 1 mars—30 juni 1940 uppskattar jag i likhet med kommissionen till omkring 2,500 kronor för månad. Med hänsyn till kommissionens utgifter före nämnda tid torde omkostnadsanslaget böra för innevarande budgetår upptagas till 15,000 kronor.

Jag har vid uppgörande av dessa kalkyler utgått från att utrymningskommissionens verksamhet under innevarande budgetår i huvudsak skall komma att bestå i planläggning och andra åtgärder av förberedande natur. Även vid uppskattningen av medelsbehovet för budgetåret 1940/41 utgår jag från enahanda förutsättning. Med denna utgångspunkt synas mig avlöningskostnaderna för sistnämnda budgetår kunna uppskattas till $(12 \times 12,500)$ 150,000 kronor.

Beträffande omkostnaderna är att märka, att dessa, till den del de hänföra sig till resor, under nästa budgetår torde komma att bli ganska betydande. I betraktande härav anser jag det påkallat, att omkostnadsanslaget för budgetåret 1940/41 upptages till 50,000 kronor.

I ordningställandet av internat. I förenämnda proposition (nr 148) har föreslagits, bland annat, att alla kostnader, som uppkomma för utrustning och inredning av sådana inkvarteringsutrymmen, vilka få karaktär av internat, skola bestridas av statsverket. Det har därvid förutsatts, att i ordningställandet av internatförläggningarna i viss utsträckning skall bli en beredskapsåtgärd och alltså äga rum, innan behov föreligger av att taga förläggningarna i bruk.

Enligt de för statens utrymningskommission vid dess tillsättande meddelade direktiven ankommer det på kommissionen att handhava de med förberedelserna för anordnandet av dylika förläggningar sammanhängande ärendena, och skall jämlikt vad som föreslås i nämnda proposition så vara fallet jämväl i fortsättningen.

I skrivelse den 5 mars 1940 har *statens utrymningskommission* ingivit summarisk beräkning av statsverkets kostnader för utrustning och inredning av här avsedda internat. I denna uppskattas antalet personer, som skulle inkvarteras genom myndigheternas försorg till omkring 200,000, därav 105,000 skulle förläggas i internat. Antalet för internatförläggning disponerade fastigheter angivas till 4,000. Överslagsvis beräknas, dels att av dessa byggnader omkring 2,000 måste underkastas reparationer och omändringsarbeten för en kostnad av i medeltal 500 kronor per byggnad eller sammanlagt 1,000,000 kronor, dels ock att möbler, sängutrustning och husgeråd måste anskaffas för omkring 25,000 personer för en genomsnittlig kostnad av 45 kronor per person eller för tillhoppa 1,150,000 kronor. Totalkostnaden för internatens i ordningställande uppskattas alltså till 2,150,000 kronor.

Departementschefen anser de av kommissionen framlagda kalkylerna icke vara tillräckligt fullständiga för att man på dem skall kunna basera en anslagsberäkning. Han är därför icke i nuvarande läge beredd att hemställa om äskande av anslag för i ordningställande av internatförläggningar av berörda slag. Där omedelbart behov uppkommer av medel för ifrågavarande ändamål, förutsätter departementschefen, att dessa under innevarande budgetår få bestridas från vederbörligt anslag under förskottsstaten för försvarsväsendet m. m.

Utskottet.

Utskottet vill erinra därom, att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts proposition (nr 148) med förslag till förordning om utrymningshjälp m. m. Vid sådant förhållande och då departementschefens beräkningar av medelsbehovet för kommissionens verksamhet under innevarande och nästa budgetår synas utskottet godtagbara, tillstyrker utskottet bifall till Kungl. Maj:ts i förevarande proposition framlagda förslag.

Vad departementschefen anfört rörande bestridandet av kostnaderna för iordningställande av internatförläggningar föranleder icke någon erinran från utskottets sida.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må under femte huvudtiteln anvisa

I) å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40:

a) till *Statens utrymningskommission: Avlöningar* ett förslagsanslag av 60,000 kronor;

b) till *Statens utrymningskommission: Omkostnader* ett förslagsanslag av 15,000 kronor;

II) å riksstaten för budgetåret 1940/41:

a) till *Statens utrymningskommission: Avlöningar* ett förslagsanslag av 150,000 kronor;

b) till *Statens utrymningskommission: Omkostnader* ett förslagsanslag av 50,000 kronor.

Stockholm den 19 april 1940.

På statsutskottets vägnar:

PER GUSTAFSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Gustafsson* i Benestad, *Nilsson* i Malmö, *Asplund*, *Andersson* i Fältenborg, *Andrén*, *Ström* i Lidköping, *Lindström*, *Magnusson* i Kalmar, *Andersson* i Rixö, *Nisser*, *friherre De Geer* och *Sandorf*; samt

från andra kammaren: herrar *Jansson* i Falun, *Magnusson* i Skövde, *Persson* i Falla, *Jonsson* i Eskilstuna, *Isacsson*, *Andersson* i Södergård, *Andersson* i Malmö, *Hansson* i Rubbestad, *Mårtensson*, *Wallentheim*, *Bergvall* och *Viklund*.